

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย แม้เวลาจะผ่านมา รวม 80 กว่าปี ประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง (Democratic Consolidation) ก็ยังไม่สามารถฝังรากลึกกลงในประเทศไทยได้ ปรากฏการณ์หลักคือ การเกิดการกบฏและการรัฐประหารขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน เกิดการกบฏทั้งสิ้น 11 ครั้ง การรัฐประหารทั้งสิ้น 13 ครั้ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

การรัฐประหารที่เกิดขึ้นครั้งล่าสุดคือ การรัฐประหารรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ประเด็นความน่าสนใจของการเมืองไทยในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาอยู่ที่ก่อนการเกิดเหตุการณ์รัฐประหารมักจะเกิดปรากฏการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในหมู่ประชาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันจนนำมาสู่การสูญเสียเลือดเนื้อในหมู่ประชาชนซึ่งเป็นคนไทยด้วยกัน

ดังเช่นปรากฏการณ์วิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 ที่เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในหมู่ประชาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง วิกฤติการณ์ทางการเมืองไทย พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 เป็นวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการประท้วงต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 นับตั้งแต่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2556 จนเป็นเหตุให้เกิดการชุมนุมประท้วงทางการเมือง โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ผู้นำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล ซึ่งจุดสิ้นสุดของปรากฏการณ์ดังกล่าวคือ การพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมืองเมืองดังกล่าว ได้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองอย่างรุนแรง ฝ่ายหนึ่งมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ ซึ่งการนำของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้พัฒนามาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็น

ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) และอีกฝ่ายหนึ่งคือ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ และ กปปส. ได้จัดเวทีการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในขณะที่ฝ่าย นปช. จัดชุมนุมตอบโต้ขึ้นที่ราชมิ่งคลาภิฟ้าสถานตั้งแต่วันที่ 24 พฤศจิกายน ถึง 1 ธันวาคม 2556 ระหว่างนั้น ในวันที่ 25 พฤศจิกายน ผู้ชุมนุมฝ่ายนายสุเทพ เทือกสุบรรณเข้ายึดสถานที่ราชการเพื่อบีบให้ปิดทำการ มีเหตุรุนแรงที่สำคัญคือ การปะทะกันบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหงตลอดทั้งวันที่ 30 พฤศจิกายน ถึงเช้าวันที่ 1 ธันวาคม มีผู้เสียชีวิต 4 คน และบาดเจ็บ 57 คน

วันที่ 13 มกราคม 2557 นายสุเทพ เทือกสุบรรณนัดชุมนุมปิดถนนสายหลักในกรุงเทพมหานคร เพื่อกดดันรัฐบาลเกิดการใช้ความรุนแรงและอาวุธเป็นระยะ ๆ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557 ศาลอาญาออกหมายจับแกนนำการชุมนุม 19 คน ในข้อหาฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2557 คนร้ายปาระเบิดใส่ผู้ชุมนุมที่จังหวัดตราด มีผู้เสียชีวิต 3 ราย บาดเจ็บ 33 ราย วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2557 คนร้ายปาระเบิดใส่ผู้ชุมนุมมีผู้ได้รับบาดเจ็บ 22 คน เสียชีวิต 2 คน เหตุเกิดบริเวณห้างบิ๊กซี ถนนราชดำริ จนนำมาสู่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557 นายสุเทพ เทือกสุบรรณประกาศยุติการปิดถนนในกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม 2557 และรวมเวทีการชุมนุมทั้งหมดไปอยู่ที่สวนลุมพินี วันที่ 18 มีนาคม 2557 คณะรัฐมนตรีจึงยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และกลับไปใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ตั้งแต่วันรุ่งขึ้น ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองดำเนินต่อไปท่ามกลางความสูญเสียชีวิตของประชาชนคนไทย จนเกิดการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557¹

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง นำมาสู่การตั้งคำถามในการวิจัย 3 ประการ คือ 1) อะไรคือสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 2) ความขัดแย้งทางการเมืองนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 ได้อย่างไร 3) ลักษณะของความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 เป็นอย่างไร

¹ วิกีพีเดีย, “วิกฤติการณ์ทางการเมืองไทย พ.ศ. 2556–2557,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560, <https://th.wikipedia.org/wiki>

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557
3. เพื่อศึกษาลักษณะของความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557

1.3 สมมุติฐาน

-

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

การที่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 จนเป็นเหตุให้เกิดการชุมนุมประท้วงทางการเมือง โดยมีนายสุเทพ เทือก

สุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ผู้นำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล ซึ่งจุดสิ้นสุดของปรากฏการณ์ดังกล่าวคือ การพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง (structure) ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ค่านิยมทางสังคม (social values) ที่มีต่อประชาธิปไตย และการไม่สามารถทำหน้าที่ได้ (dysfunction) ของสถาบันทางการเมืองหลักและกระบวนการการเลือกตั้ง ร่วมกับเงื่อนไขเชิงตัวแสดง (agency) ที่ประชาชนกลุ่มหนึ่งรู้สึกว่าคุณธรรมอันเชิงสัมพัทธ์ (relative deprivation) นำมาสู่ความรู้สึกโกรธ ผิดหวัง ความคับข้องใจ ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง โดยมีร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเป็นประเด็นความขัดแย้ง (conflict issues) ที่เป็นตัวเชื่อมที่ทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองกลายไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง

ลักษณะของความรุนแรงทางการเมืองเป็นการกระทำรวมหมู่ (collective action) โดยใช้กำลังทางกายภาพต่อกลุ่มคนที่เป็นคู่ตรงข้ามทางการเมืองหรือเสมือนหนึ่งเป็นคู่ตรงข้ามทางการเมือง

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านพื้นที่ในการศึกษา วิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557
2. ขอบเขตทางด้านระยะเวลาในการศึกษา ศึกษาในช่วง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 (นับตั้งแต่ รัฐบาลนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมต่อรัฐสภา – การรัฐประหารรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557)
3. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะแกนนำในฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล กลุ่มกปปส. กลุ่มนปช. ในวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 เป็นสำคัญ

1.6 นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ความขัดแย้งทางการเมือง หมายถึง จุดยืนที่แตกต่างกันในการตระหนักถึงค่านิยมของสังคมที่เป็นเรื่องสาธารณะ ความขัดแย้งนี้จะเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 ด้านที่นำมาสู่การตัดสินใจเลือกซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแสดงต่างๆ ในพื้นที่การเมือง

ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้การกระทำโดยปัจเจกบุคคล และ/หรือ การใช้การกระทำรวมหมู่ (collective action) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทางกายภาพในการทำลายล้างทรัพย์สินเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเมือง โดยมีเป้าหมายหรือแรงจูงใจทางการเมือง

การกระทำรวมหมู่ หมายถึง การกระทำของกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลที่กระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีเป้าหมายทางการเมือง

ประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง หมายถึง ประเด็นที่แตกต่างกันในการตระหนักถึงค่านิยมของสังคมที่เป็นเรื่องสาธารณะ ประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 ด้านที่นำมาสู่การตัดสินใจเลือก ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแสดงต่างๆ ในพื้นที่การเมือง

การรีดรอนสัมพัทธ์ หมายถึง การรับรู้ที่ขัดแย้งกัน ความไม่ลงรอยกันระหว่างสิ่งที่คิดว่าเป็นสิทธิที่ควรจะได้รับกับสิ่งที่คิดว่าสามารถได้รับตามความเป็นจริง นั่นก็คือ ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องการกับสิ่งที่ได้รับ (a want – get gap) เป็นสาเหตุสำคัญในการกำหนดความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดจากการกระทำรวมหมู่

วิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 หมายถึง ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองที่ปรากฏขึ้นในช่วงระหว่างพ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557

1.7 ประโยชน์ในทางวิชาการ

1. เพื่อทราบสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557
2. เพื่อทราบความเชื่อมโยงระหว่างความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557
3. เพื่อทราบลักษณะของความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 เป็นอย่างไร

1.8 ประโยชน์ในการนำไปใช้

การทราบสาเหตุอันเป็นเงื่อนไขของความขัดแย้งทางการเมือง ที่เชื่อมโยงนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง และลักษณะของความรุนแรงทางการเมือง ในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 มีส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ (เช่น รัฐบาล) ในภาวะที่ประเทศประสบภาวะวิกฤติที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนที่มีความคิดเป็นคู่ตรงข้าม ในการลดเงื่อนไขหรือไม่สร้างเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง หรือ

ทำให้เงื่อนไขความขัดแย้งทางการเมืองนั้นเบาบางลง ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดหรือไม่เกิดความรุนแรงทางการเมือง หรือลดระดับความรุนแรงทางการเมือง

